

Studium Przypadku

W ulu możliwości. Pierwsza praca, oszczędności i inwestycje.

Instrukcja

Temat	W ulu możliwości. Pierwsza praca, oszczędności i inwestycje.
Powiązanie z podstawą programową	Finanse osobiste: postawy wobec pieniędzy, dojrzałość finansowa, podatki, formy oszczędzania i inwestowania, ryzyko inwestycyjne, ubezpieczenia społeczne, inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych
Czas realizacji	90 minut
Autorzy	Julian Smółka

Organizacja działań

Cel case study

Budowa zrozumienia podstawowych kwestii związanych z zarabianiem, oszczędzaniem i inwestowaniem pieniędzy.

Opis przebiegu

Uczniowie podzieleni na małe grupy projektowe wraz z bohaterką case study - Ulą Nowak - stawiają czoła poszczególnym decyzjom czekającym młodych dorosłych na rynku pracy. Kolejno mierzą się z wyborem formy zatrudnienia, decyzją o przystąpieniu do Pracowniczych Planów Kapitałowych i poszukują sposobów na oszczędzanie i inwestowanie zarobionych pieniędzy.

Wiedza i umiejętności

- Zdobyć wiedzę na temat najpopularniejszych form zatrudnienia oferowanych na obecnym rynku pracy oraz wad i zalet każdej z nich.
- Nabycie umiejętności opisywania oraz rozróżniania sposobów oszczędzania i inwestowania dostępnych dla młodych osób.
- Nauka praktycznej wiedzy wyliczania płacy netto w zależności od wieku oraz formy zatrudnienia.
- Zdobyć teoretycznej oraz praktycznej wiedzy dotyczącej Pracowniczych Planów Kapitałowych.

- Nabycie umiejętności rozpoznawania najkorzystniejszej dla siebie formy zatrudnienia.

Wymagania

- Telewizor/tablica multimedialna/rzutnik wymagany do wyświetlenia krótkiego filmiku będącego wstępem do case study
- Wydrukowany w formacie A4 jeden egzemplarz case study oraz formularz ucznia dla każdego z uczniów
- Jeden długopis dla każdego ucznia
- Aranżacja sali lekcyjnej w taki sposób, aby uczniowie mogli usiąść w oddzielonych od siebie grupach 3-4 osobowych

Realizacja studium przypadku - Lekcja 1

1. Zapoznanie się przez uczniów z sytuacją przedstawioną w case study poprzez dokładne przeczytanie tekstu i refleksję dotyczącą problemu wyboru formy zatrudnienia.
2. Analiza porównawcza wskazanych form zatrudnienia poprzez samodzielne uzupełnienie załączonej tabeli nr 1 na podstawie wiedzy własnej oraz znalezionych informacji.
3. Zdefiniowanie oraz wypisanie wad i zalet każdej ze wskazanych form zatrudnienia.
4. Wspólne (całą klasą) podsumowanie różnic pomiędzy umową zlecenia, a umową o pracę oraz wskazanie przez uczniów preferowanej formy zatrudnienia.

Realizacja studium przypadku - Lekcja 2

1. Zapoznanie się przez uczniów z sytuacją przedstawioną w drugiej części studium przypadku poprzez analizę nowych wyzwań oraz decyzji do podjęcia, które stoją przez Ulą w tej części zadania.
2. Zapoznanie się uczniów z tematyką Pracowniczych Planów Kapitałowych - poprzez wiedzę posiadaną z materiałów lekcyjnych oraz znalezione informacje w dostępnych źródłach.
3. Podjęcie przez uczniów decyzji na temat przystąpienia Uli do PPK oraz wypełnienie tabeli nr 3 na podstawie posiadanych informacji.
4. Refleksja oraz analiza wybranych form inwestowania i oszczędzania poprzez wypisanie wad i zalet wybranych form.

5. Wybranie przez uczniów najbardziej odpowiednich dla Uli form inwestowania lub oszczędzania mając na względzie podaną awersję do ryzyka bohaterki zadania.
6. Prezentacja przez nauczyciela rozwiązań do zadań obliczeniowych.
7. Prezentacja na forum klasy rozwiązań zadań przez wybrane grupy uczniów wraz z komentarzem nauczyciela oraz dyskusją na temat wyciągniętych wniosków i zaproponowanych rozwiązań.

Studium przypadku

Lekcja 1 - 45 min

Ula Nowak ma 22 lata i studiuje zarządzanie w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie. Na studiach bardzo zainteresował ją marketing i chciała spróbować w nim swoich sił. Zdecydowała rekrutować się do wiodącej firmy technologicznej do swojej pierwszej pracy na staż w dziale marketingu.

Przypomniała sobie z lekcji w liceum jak napisać CV i list motywacyjny. Po ich wystaniu do firmy dostała zaproszenie na rozmowę rekrutacyjną. Przygotowując się do niej sprawdziła najważniejsze informacje o firmie, na jakich rynkach działa, poznała Zarząd i kluczowych klientów. Dobre przygotowanie poskutkowało tym, że już na kilka dni po rozmowie otrzymała ofertę pracy z wynagrodzeniem 5000 zł brutto, wraz z zapytaniem o preferowaną formę zatrudnienia. Zaproponowano jej umowę zlecenie lub umowę o pracę.

Przed podjęciem decyzji Ula postanowiła przeanalizować każdą z dostępnych opcji. Uzupełnijcie tabelę:

Tabela nr 1 "Analiza porównawcza wynagrodzenia netto w wybranych formach zatrudnienia"

Forma zatrudnienia	Wynagrodzenie brutto	Podatek dochodowy (PIT)	Ubezpieczenia społeczne	Wynagrodzenie netto
Umowa zlecenie				
Umowa o pracę				

Jak wszystko w życiu każda z form zatrudniania ma swoje wady i zalety. Przedyskutujcie je i podajcie po dwa przykłady dla każdej z nich:

Tabela nr 2 "Wady i zalety wybranych form zatrudnienia"

Forma zatrudnienia	Wady	Zalety
Umowa zlecenie	1.	1.
	2.	2.
Umowa o pracę	1.	1.
	2.	2.

Lekcja 2 - 45 min

Ula ostatecznie zdecydowała się na zatrudnienie na podstawie umowy o pracę dzięki czemu uzyskuje miesięczne wynagrodzenie netto w wysokości 3.926,19 zł. Ula mieszka z rodzicami, dlatego jej koszty utrzymania są relatywnie niskie. Wydaje ok. 1000 zł miesięcznie na drobne przyjemności, wyjście do kina czy zajęcia tańca.

Ula zastanawia się, co zrobić z pozostałymi pieniędzmi. Pierwszą pensję trzyma na rachunku bieżącym, który nie jest oprocentowany. Ceny wszędzie rosną i wie, że jeśli nic z nimi nie zrobi to już wkrótce jej pieniądze stracą na wartości i będzie mogła kupić za nie mniej rzeczy. Ponadto dział kadr, odpowiadający za rozliczanie wynagrodzenia pracowników, zapytał Ulę czy chce przystąpić do Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK). W sytuacji skorzystania ze wspomnianego benefitu Ula oraz pracodawca będą wpłacali na jej konto w PPK po 2% wartości miesięcznego wynagrodzenia brutto.

Ula, jako do swoich przyjaciół, zwróciła się do Was z prośbą o doradzenie jej:

1. Czy powinna przystąpić do PPK? Jakie wady i zalety ma skorzystanie z niego?

Weźcie pod uwagę wysokość składki i dopłaty państwa. Skorzystajcie z oficjalnego portalu mojeppk.pl, żeby ustalić ile może dodatkowo zaoszczędzić na emeryturę przystępując do programu.

2. Jakie inne możliwości oszczędzania i inwestowania ma Ula?

Zaproponujcie Uli trzy możliwe formy oszczędzania lub inwestycji, podajcie wady i zalety każdej z nich. Czy ze wszystkich jest tak samo łatwo skorzystać?

Ula cechuje się awersją do ryzyka. Jaką formę oszczędzania/inwestowania na jej miejscu byście wybrali? A może warto połączyć kilka?

Formularz dla nauczyciela

Temat	W ulu możliwości. Pierwsza praca, oszczędności i inwestycje.
Powiązanie z podstawą programową	Finanse osobiste: postawy wobec pieniędzy, dojrzałość finansowa, podatki, formy oszczędzania i inwestowania, ryzyko inwestycyjne, ubezpieczenia społeczne,, inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych
Czas realizacji	90 minut
Autorzy	Julian Smółka

Informacje wstępne

Bohaterką case study i jest Ula - 22 letnia studentka, wraz z którą uczniowie będą mogli zagłębić się w świat finansów osobistych. Wraz z nią podejmą pierwszą pracę i będą mierzyć się z wyzwaniem i decyzjami, które będzie musiała wtedy podjąć. Co wybrać: umowę o pracę czy zlecenie? Czy warto przystąpić do PPK? Co zrobić z zaoszczędzonymi środkami?

Zadania moderatora

1. Wprowadzenie do studium przypadku i jego celów.
2. Wyznaczenie uczniom czasu na zapoznanie się z częścią pierwszą studium przypadku.
3. Odpowiedzi na pytania uczniów i wątpliwości związane z rozumieniem poleceń sformułowanych w ramach studium przypadku.
4. Bieżące wspieranie i kontrolowanie pracy uczniów i wskazywania kierunków szukania rozwiązania oraz możliwych źródeł informacji.
5. Moderowanie przedstawiania rozwiązań i dyskusji wokół postawionych w studium przypadku pytań.

Scenariusz działań

Realizacja studium przypadku przewidziana jest na dwie godziny lekcyjne (2 x 45 min)

1. Podział grupy na 3-4 osobowe zespoły. Organizacja przestrzeni do pracy, rozdanie materiałów uczestnikom - 1 część studium przypadku (5 minut)
2. Czas uczniów na zapoznanie się z treścią studium przypadku i ewentualne pytania (5 min)
3. Analiza porównawcza wynagrodzenia netto w wybranych formach zatrudnienia. Wypełnienie przez uczniów tabeli nr 1. (10 min)
4. Prezentacja wypełnionej tabeli przez przedstawiciela jednego z zespołów. Korekta błędów i wyjaśnienia. (5 min)
5. Dyskusja w zespołach nt. wad i zalet wybranych form zatrudnienia

Omówienie pytań oraz narzędzi niezbędnych do wykonania zadania. (10 minut)

Praca i dyskusja w zespołach. Przygotowanie prezentacji (45 minut)

Prezentacja wyników wybranych zespołów (20 minut)

Podsumowanie (10 minut)

Odpowiedzi na problemy zawarte w studium przypadku:

Tabela nr 1 "Analiza porównawcza wynagrodzenia netto w wybranych formach zatrudnienia"

Forma zatrudnienia	Wynagrodzenie brutto	Podatek dochodowy (PIT)	Ubezpieczenia społeczne	Wynagrodzenie netto
Umowa zlecenie	5.000 zł	0 zł ¹⁾	0 zł ³⁾	5.000 zł
Umowa o pracę	5.000 zł	0 zł ²⁾	<p>1.073,81 zł</p> <p>Ubezpieczenie społeczne - 685,50 zł</p> <p>1. Składka emerytalna (9,76%) - 488 zł</p> <p>2. Ubezpieczenie rentowe (1,5%) - 75 zł</p> <p>3. Ubezpieczenie chorobowe - (2,45%) - 122,50 zł</p> <p>Ubezpieczenie zdrowotne - 388,31 zł</p> <p>Podstawa składek - 4.314,50 zł (5000 - 685,50)</p> <p>1. Składka zdrowotna (9%) - 388,31 zł</p>	3.926,19 zł

1) Osoby młode, które nie ukończyły jeszcze 26. roku życia mają możliwość skorzystania z tzw. zerowego podatku PIT dla przychodów do kwoty 85.528,00 zł brutto.

2) Osoby objęte obowiązkiem zapłaty składek ZUS społecznych oraz składki zdrowotnej, chcące skorzystać z ulgi w PIT nie są zwolnione z obowiązku zapłaty należnych składek ubezpieczeniowych.

3) Uczniowie szkół ponadpodstawowych i osoby posiadające status studenta oraz nieskończony 26 rok życia zatrudnione na podstawie umowy zlecenie są zwolnione na podstawie przepisów prawa z opłat związanych z ubezpieczeniami społecznymi oraz ubezpieczeniem zdrowotnym.

Tabela nr 2 "Wady i zalety wybranych form zatrudnienia"

Forma zatrudnienia	Wady	Zalety
Umowa zlecenie	1. Bezpłatny urlop.	1. Wynagrodzenie netto jest równe wynagrodzeniu brutto w przypadku osób <26 r. ż.
	2. Brak możliwości wzięcia zwolnienia lekarskiego oraz zasiłku chorobowego w przypadku zachorowania.	2. Możliwość pracy na niepełny etat czyli mniej niż 40h w tygodniu.
	3. Czas pracy na podstawie umowy zlecenie nie jest wliczany do stażu pracy.	3. Wynagrodzenie płatne za każdą godzinę pracy co eliminuje problem niepłatnych nadgodzin.
	4. Wynagrodzenie za nadgodziny jest wypłacane na podstawie 100% wartości zwykłej stawki godzinowej, a nie jak ma to miejsce w przypadku umowy o pracę kiedy jest to wartość >100% wartości godzinowej.	4. Brak ograniczenia prawnego co do długości urlopu, wystarczy porozumienie ze Zleceniodawcą.
	5. W przypadku zwolnienia krótki czas wypowiedzenia co najczęściej zmusza do pozostawania bezrobotnym przez pewien okres, ponieważ znalezienie nowego miejsca pracy zajmuje trochę czasu.	5. Krótszy niż w przypadku umowy o pracę okres wypowiedzenia umowy w przypadku niezadowolenia z zatrudnienia.
Umowa o pracę	1. Niższe wynagrodzenie netto (na rękę)	1. Płatny urlop w wymiarze 20 dni – jeżeli pracownik jest zatrudniony krócej niż 10 lat, 26 dni – jeżeli pracownik jest zatrudniony co najmniej 10 lat
	2. Mniejsza elastyczność zatrudnienia niż w przypadku umowy zlecenia - zazwyczaj ściślej określone godziny pracy lub miejsce pracy	2. Ubezpieczenie zdrowotne i płatne zwolnienie chorobowe
	3. Ograniczone pole do negocjacji warunków umowy o pracę	3. Odkładanie na emeryturę bezpośrednio z wynagrodzenia

	4. Trudności w zwolnieniu, związane z wymaganym prawem okresem wypowiedzenia, w zależności od długości okresu zawartej umowy	4. Stabilność zatrudnienia - wymagany prawem pracy okres wypowiedzenia, w zależności od długości okresu zawartej umowy
	5. Wyższe nakłady po stronie pracodawcy, a co za tym idzie nie zawsze preferowana przez pracodawców forma zatrudnienia	5. Dodatkowe benefity, często oferowane przez pracodawcę w obszarze m.in. podnoszenia kwalifikacji, prywatnych ubezpieczeń lub karty fitness

Formy oszczędzania lub inwestycji wraz z wadami i zaletami oraz opinią na temat dostępności każdej z nich:

1. Konto oszczędnościowe

a. Wady

- I. niskie oprocentowanie w porównaniu do innych form inwestowania
- II. podatność na inflację, która może zmniejszyć rzeczywistą wartość oszczędności
- III. ograniczenia w dostępie do środków w zależności od typu konta

b. Zalety

- I. relatywna łatwość dostępu do środków
- II. zazwyczaj bezpieczne i chronione przez system gwarancji depozytów
- III. proste w zarządzaniu i zrozumieniu

2. Obligacje skarbu państwa

a. Wady

- I. relatywnie niskie stopy zwrotu
- II. długi okres trwania inwestycji
- III. zależność od stabilności ekonomicznej państwa

b. Zalety

- I. uważane za jedno z najbezpieczniejszych instrumentów inwestycyjnych
- II. regularne odsetki

III. poparcie i gwarancja państwa

3. Pożyczka osobom trzecim

a. Wady

- i. wyższe od innych form ryzyko nieodzyskania pieniędzy
- ii. brak regulacji i zabezpieczeń prawnych
- iii. możliwość konfliktów z pożyczkobiorcą

b. Zalety

- i. potencjalnie wyższa stopa zwrotu
- ii. elastyczność warunków pożyczki

4. Inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie

a. Wady

- i. potrzeba wiedzy i umiejętności do efektywnego inwestowania
- ii. zmienność rynku
- iii. ryzyko straty kapitału

b. Zalety

- i. potencjał wysokich zysków
- ii. różnorodność dostępnych instrumentów
- iii. płynność inwestycji

5. Granie na rynku Forex

a. Wady

- i. wysokie ryzyko straty kapitału
- ii. rynek wymaga głębokiej wiedzy i doświadczenia
- iii. duże wpływy czynników zewnętrznych

b. Zalety

- i. ogromny potencjał zysków

- ii. rynek otwarty 24h na dobę przez 5 dni w tygodniu
- iii. duże możliwości dźwigni finansowej

6. Lokata bankowa

a. Wady

- i. niskie oprocentowanie
- ii. brak dostępu do pieniędzy na czas trwania lokaty
- iii. podatność na inflację

b. Zalety

- i. bezpieczeństwo inwestycji
- ii. gwarantowany zwrot kapitału
- iii. regularne odsetki

7. Przechowywanie gotówki w domu

a. Wady

- i. brak oprocentowania
- ii. ryzyko kradzieży czy utraty
- iii. podatność na inflację

b. Zalety

- i. szybki dostęp do środków
- ii. brak konieczności korzystania z usług bankowych

8. Granie na rynku kryptowalut

a. Wady

- i. ekstremalna zmienność rynku
- ii. ryzyko utraty inwestycji
- iii. brak regulacji i nadzoru

b. Zalety

- i. wysoki potencjał zysków
- ii. rosnące zainteresowanie rynkiem

9. Inwestycja w złoto

a. Wady

- i. koszty przechowywania
- ii. brak dochodów w formie dywidendy czy odsetek

b. Zalety

- i. zachowuje wartość w czasach kryzysów
- ii. uważane za bezpieczną przystań dla inwestorów
- iii. uniwersalny środek wymiany na całym świecie

10. Inwestycja w dzieła sztuki

a. Wady

- i. trudność w ocenie wartości
- ii. brak płynności inwestycji
- iii. ryzyko zniszczenia czy kradzieży

b. Zalety

- i. potencjał znaczącego wzrostu wartości
- ii. estetyczna wartość oraz prestiż posiadania dzieła sztuki

Awersja do ryzyka - oznacza brak chęci do podejmowania nadmiernego ryzyka. Osoby cechujące się awersją do ryzyka wolą inwestować w instrumenty niskoryzykowane z określoną stopą zwrotu z inwestycji niż w instrumenty ryzykowne, które mają szansę przynieść jej większe zyski, lecz jednocześnie niosą za sobą ryzyko, iż stracą na takowej inwestycji.

Najlepszymi rozwiązaniami dla osób cechujących się awersją do ryzyka są między innymi: konta oszczędnościowe, lokaty bankowe, obligacje korporacyjne lub skarbu państwa. Wszystkie te instrumenty cechuje znana wcześniej stopa zwrotu z inwestycji oraz bardzo niskim ryzykiem niepowodzenia inwestycji.

Komentarz dla uczniów

Proponowany komentarz może służyć do sformułowania ogólnego przekazu do uczniów, podsumowującego zrealizowane case study.

Pierwsza praca, oszczędzanie i inwestowanie czekają Was już wkrótce. Decyzje z którymi mierzy się Ula będą jednymi z pierwszych, które podejmiecie. Warto dzisiejszą lekcję dobrze zapamiętać.

Pytania do uczniów:

1. Czego nauczyliście się podczas rozwiązywania case study?
2. Co Was najbardziej zaskoczyło podczas jego rozwiązywania?
3. Jaki sami macie stosunek do ryzyka?

Formularz dla ucznia

Temat	W ulu możliwości. Pierwsza praca, oszczędności i inwestycje.
Powiązanie z podstawą programową	Finanse osobiste: postawy wobec pieniędzy, dojrzałość finansowa, podatki, formy oszczędzania i inwestowania, ryzyko inwestycyjne, ubezpieczenia społeczne,, inwestowanie na Giełdzie Papierów Wartościowych
Czas realizacji	90 minut
Autorzy	Julian Smółka

Opis

Już wkrótce będziecie dorośli, pójdziecie na studia albo do pierwszej pracy. Może uda Wam się połączyć jedno i drugie. Niezależnie od obranej drogi czeka Was wiele wyzwań i decyzji związanych z zarabianiem, oszczędzaniem i inwestowaniem. Poniższe studium przypadku pomoże Wam lepiej zrozumieć te zagadnienia i przygotować się do dorosłego życia.

Bohaterką naszej dzisiejszej historii jest Ula - 22 letnia studentka, wraz z nią zagłębicie się w świat finansów osobistych.

Pytania pomocnicze

Po rozwiązaniu case study będziecie znali odpowiedzi na poniższe pytania. Ich wpisanie w wyszukiwarkę internetową, pomoże Wam również w dojściu do rozwiązania.

- Czy się różni pensja netto od pensji brutto?
- Czym różnią się poszczególne formy zatrudnienia?
- Na jakie ulgi podatkowe może liczyć młody człowiek wchodzący na rynek pracy?
- Czym są Pracownicze Plany Kapitałowe i jakie są zasady ich finansowania?
- Jak oszczędzać i w co warto inwestować?

Pamiętajcie, że nie ma jednego dobrego rozwiązania i większość Waszych odpowiedzi nie będzie ani całkowicie dobra ani do końca zła. Myślcie o tym, co Wy byście sami zrobili ze swoimi pieniędzmi.